საქართველოს საქართველო

ჩემი ხატია სამშობლო,
სახატე — მთელი ქვეყანა

საქართველოს მწერალთა კავშირის ყოველკვირეული გაზეთი

პარასკევი, 11 იანვარი, № 2 (2781) გამოცემის მე-60-ე წელი, 1991 ფასი 40 კაპ.

არ დაგივიწყებს შენ ჩვენი შთამოვავლობაც...

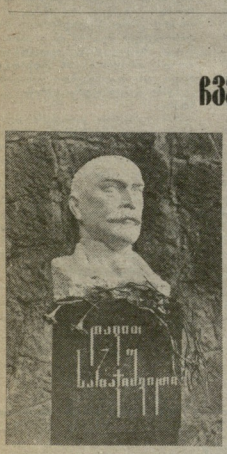

ახე მიმართა ხულმწყობა აკაკის გამოჩენილ ხაზოვანი მოღვაწეს, ქველმოქმედს, მეცენატს, ეროვნებას და ფილოსოფოს მეცნიერებათა დოქტორს დავით ხარაჯიშვილს მისი დაბადების დღეს, 1911 წლის 26 ივნისს.

ხოლო ნაკარაია ეგეპნაძე წერდა: „ყოველთან დღენი, თვენი, წელნი, ხუკუნენი და დავით ხარაჯიშვილის ხსენებას ქართველი განათლებულ ახალგაზრდა ეროვნულ ამბიციას, ეროვნულ ამოცანებს, მის ყოველთვის ხასიათი ადიდებ ენერგია დაბოლოებულ და შთამოგვლინებას გადასცემს მის ხსოვნას, ვინაიდან მისგან გაზრდილნ და განათლებულნ ქართველი შვილებით და შვილიშვილებით ავნება მიელ ხალხ ხალხ... ხალს ეუოლება ყოველთვის თავის ცხოვრების ადმწერნა და გამომხატველნი. ეხენი მოსრულნთან ყველაფერს... და დავით ხარაჯიშვილისთანა კაცებსაც შეხვედრის აღნერას მიუძღვნიან, ,ანონიერის ღვაწლებით და ამაგით მოსხენიებენ".

სამეფნერად, ამდა ეს ენანხენრეტეველები, ბარალია, დაგვიანებით, მაგრამ ქართველმა ხალხმა მაინც ღირსეული პატივი მიაგო დავით ხარაჯიშვილს, მის განუზომელ ღვაწლს და დამსახურებას მშობელი ერის ენაზე.

და რა ნაზანდობლივია, რომ ეოველივე ეს ამ დრის მიხდა, რომლისაც ხალართველო თავის დაკარგული თავისუფლების აღდგენას ცდილობს, ცდილობს აღდგენის ქართველი კაცის ირი ხუკუნის მანძილზე ჩაენახლებული ეროვნული თავმოყვარეობა, ეროვნული თვითშეგნება, გაახსენოს ქართველობის მისი ეროვნული ძარა, მისი ხელის უმთავრესი თვისებები: ვიეკეცობა, მოეკახის ხიუკარული, ერთგულება, ხათნიება, გულმოწყალება. ქველმოქმედება...

ხეორედ ამაზე იყო ხაუბარი 7 დეკემბერს, ქრისტეშობის დღეს, ხალართველის მწერალთა ხასახლის ბალში, ხალეი ხაზეამდ გაბმნა დავით ხარაჯიშვილის ძეგლი.

ხაზეამი მიტინგი შესავალი სიტყვით გაბმნა ხალართველის მწერალთა კავშირის თავმჯდომარემ მუხრან მაჭავარიანმა. სიტყვები წარმოთქვეს: თემურ ქორიძემ, ხოლოთან ხუცეშვილმა, ხარგან ცაიშვილმა, ტარიელ ენგეტრაძემ, გურამ ყვირაღოელმა, ედგარ ცინცაძემ, კოტე ჩოლოკაშვილმა, ზურაბ ფირაკაშვილმა.

გამომსვლელებმა, ბევრ სხვა დამსახურებასთან ერთად, ერთხმად აღნიშნეს ამ დიდ მამულიშვილის ერი განსაკუთრებულ ღვაწლსაც. მწერალთა დელეგაციამ ხასახლე სწორედ დავით ხარაჯიშვილმა აიგო და ხალეკრად ეადგა ქართველ მწერლებს.

გამომსვლელებმა ერთხმად აღნიშნეს დავით ხარაჯიშვილის უდიდეს დამსახურებას ხალართველის, ქართველი ერის წინაშე, თქვეს, რომ XIX-XX ხუკუნეების მიჯნაზე ხალართველში არ დაწყებულა არცერთი ეროვნული ხალეი, რომელშიც ლომის წილი არ დადგა ამ დიდებულ ქართველს. მაგალითებად გრიგოლით მოსხენიებ ძეგლის შემქმნელები — მოქანდაკე ანზორ გოგორიელი და არქიტექტორი ქეთევან კობაძიე, რომელებმაც უანარეოდ იშრომეს და პატივი მიაგეს დავით ხარაჯიშვილის ხსოვნას.

ქრისტეშობის დღეს აღიდგა ხარორეანობა. დავით ხარაჯიშვილი დაუბრუნდა თავის ,ხალკედრის, დაუბრუნდა დიდებულ ძეგლად. ამ დღეს ამის დიდი ამეიდა ჩავენერგა, რომ ხალართველი შეიძლ ხამრთლიანობის გზით ავლის, პატიოსნების და ხაწმინდის გზით.

ზაალ გოგაკოველი.

ს ურათებზე: ზემოთ — დავით ხარაჯიშვილის ძეგლის გახსნა; დავით ხარაჯიშვილის ბიუსტი.

ედუარდ ბიგილაშვილის და ბურიან ჯაბუას ფოტოები.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

14 იანვარი ქართული თეატრის დღეა

ყოველი წლის 14 იანვარს ტრადიციულად აღინიშნება ქართული თეატრის დღე. წლევანდელ თეატრალურ ზეიმს მესხეთის სახელმწიფო დრამატული თეატრი უმასპინძლებს. რესპუბლიკის თეატრები ახალციხელთა სცენაზე წარმოადგენენ თავიანთ საუკეთესო ნამუშევრებს, მაყურებელი შეხვდება ქართული ხელოვნების მოღვაწეებს, კონკურსში გამარჯვებულებს.

„ლიტერატურული საქართველოს“ კორესპონდენტი შეხვდრა დრამატული თეატრების ხელმძღვანელებს და ესაუბრა მათ. გთავაზობთ ამ საუბრის ჩანაწერს.

გიზო ძორდანია,
რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის მთავარი რეჟისორი

თეატრი საზოგადოების პატარა უჯრედია, თვითონაა პატარა სახელმწიფო და რა ვითარებაც არის რესპუბლიკაში, ეგეთ მდგომარეობაა თეატრში. ეს არის ალბათ ძიების, უფრო შეხატვვნის ფორმებისა და სტილის ძიების ხანა. წარსულში, ამ წლებში, დღეს „უძრაობის პერიოდს“ რომ ვეძახით ქართული თეატრი და კერძოდ, რუსთაველის სახელობის თეატრი, მახვილი ხატვვით შეიარაღებული იბრძოდა იმ უმნაგავი მოვლენების წინააღმდეგ, რაც ჩვენს ქვეყანაში, საქართველოში ხდებოდა. საოცმელიც ძალიან ბევრი იყო. მაგრამ ხოლო ათწლეულში ისე სწრაფად იცვლება მოვლენები, რომ ფარველელ ყოველისა, დრამატურგია ვერ ასწრებს მის გადასახვასა და თეატრალურ ლიტერატურად ქცევას, რაც ჩვენს საზოგადოებაში ხდება. თუმცა ჩვენს თავს ისაც ეხაუველურობთ, რომ ქართულ ლიტერატურაში ვკავებს ბევრი კარგი პროზაული ნაწარმოები, თუნდაც პიესა, რომლებიც დღემდე თეატრში არ დადგმულა. მაგრამ ალბათ ამასაც დრო სჭირდება. მე დარწმუნებული ვარ, რომ თეატრი პასუხს გასცემს იმ მტკივნეულ საზოგადოებრივ პროცესებს, რომლებიც დღეს საქართველოში მიმდინარეობს.

ჩვენს რესპუბლიკაში დემოკრატიის გამარჯვებამ თეატრს ძალიან გაუხსნა ხელ-ფები, შეგვაძლო რწმენა, მაგრამ როგორც ზემოთ ვთქვი, დრო არის საჭირო ამისათვის, რომ თეატრმა მაღალი ხელოვნების კრიტერიუმთა თქვას თავისი სათქმელი. ჩვენი ძირითადი საყრდენი უნდა იყოს ეროვნული დრამატურგია, წერილობა და ზეპიერი კლასიკა, ეს ანბანური ვეშარიტებაა.

საქართველო ახლო თეატრალური ტრადიციების ქვეყანაა, ჩვენ ახლით მოიმოხვნი მაყურებელი ვვავებ (მე არ ვგულისხმობ ინფორი ფილმების მაყურებელს, თუმცა ეს მისი საქმეა) რესპუბლიკის ნეხისმიერ კუთხეში, რომ თუ ზეტაფიანსა და თელავში მაყურებელს კარგად მოილი ხელენტალი, ეს ისაა ნიშნავს, რომ ამ სპექტაკლს გზა ხსნილი აქვს მსოფლიო თეატრების სცენისაკენ.

ეს არის ძირითადი ხაზე ჩვენი თეატრისა. მეორე გასალვი ამის მიღმა არსებული ეკონომიკური მხარე. მე არ შეგიფლეს არცერთი დარგი, სადაც ახლით მძიმე მდგომარეობა იყოს, როგორც თეატრში, მხასოთის ანაზღაურება კატასტროფულია. ჩვენ მოვაწყეთ ისეთ, რომ ოუხთაველის სახელობის თეატრში ხელფასი 150 მანეთია, მაგრამ სხვა თეატრებში ბევრად უფრო ნაკლები, ადამიანის დამამცირებელი და შეურაცხყოფელი ანაზღაურებაა. მე, როგორც თეატრალური ინსტიტუტის წარმოების ოტკაბის კათედრის გამგეს, ძალიან მაწუხებს ის პრობლემა, რომ რესპუბლიკის სარაიონთაშორისო სახელმწიფო თეატრებში მუშაობის თავს არიდებს ახალგაზრდობა. რატომ? იმიტომ რომ ათეული წლების განავლობაში კი ელაპარაკობთ და ვწერთ მხასოთის შრომის დაფუასებლობაზე, მაგრამ დღემდე ვერა და ვერ გადაიჭრა ადამიანისათვის სახიცოცხლო ეკონომიკური პრობლემა. იმიტომ რომ სარაიონთაშორისო თეატრებში არავითარი მთანამლური პირობები არ არსებობს შემოქმედებითი მუშაობისათვის. მხასოთის არა აქვს ბინა, თითქმის არა აქვს ხელფასი. ვინ არ იცის, რომ კულტურის განვითარებისა და, მაყურებლის ესთეტიკური აღზრდისათვის უფლის ხარჯვა აუცილებელი. ეს სადაც სიცოცხ, ზიზღილი, გაკიჩვება და უმდგომარეობა, კულტურის განვითარების იმედი ნუ გვაქვნება. სწორედ ამიტომ სარაიონთაშორისო თეატრები ნელ-ნელ იძარცვება, ხულ ღიგაკ და ჩვენს თვალწინ კვდება. სწორედ ამის გამო მხასოთმა და რეფეხრთა მოზღვავებაა თბილისის დრამატულ თეატრებში. წლების განმავლობაში უქმად ხედან დაუბაკშეველი რეჟისორები და მხასოთები და არიდენ აკეთებენ, ითქოთ რომ ბევრნი არიან. ახე შეიძლება ძალიან ნაგიერი კაცი გაკრეს, დაიღუპოს.

70 წლის განმავლობაში, ჩვენში, უკედგან ფეხი მოაკიდა სოციალისტურმა წესმა. შეიძლება არაფერი არ გაკაკეთო და რაღაც უმნიშვნელო თანმა გაგიგმდინონ. ახლა მაინც ძირფეხეანად უნდა ამოძირკვის ეს წესი და ყველამ თავისი შრომის საფასური მიიღოს. დემოკრატია ცხოვრებაში და თეატრში ის გამოკეთო, რომ ყველას თავისი უფუნკციო ჰქონდეს; თეატრში — რეჟისორმა და მხასოთმა ურთიერთშეთანხმებით, ურთიერთშეუნებით მაღალი რანგის ხელოვნება უნდა შეხთავაზოს მაყურებელს...

რას განვაზორციელებთ მიმდინარე თეატრალურ სეზონში? თეატრის დიდ სცენაზე წარმოვადგენთ ახალგაზრდა დრამატურგის ირაკლი ხაჩოსანიძის პიესას „ოდდამ აუქმებულ სასადილოზე“ (დამდგმელი რეჟისორები გია ბარამიძე და ზვიად თავაძე), ამავე სცენაზე მე დავდგამ ლია ბაკვაძის „ეკლია-ადამიანს“, ხოლო მეორე დარბაზში შეკსპირის „ჰამლეტს“. დანარჩენს, როგორც იტყვიან, მომავალი გვიჩვენებს.

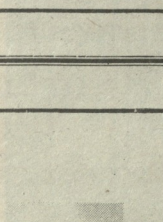

თამარ ჩაკაძე,
კოტე მარჯანიშვილის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის სამხატვრო კოლეგიის თავმჯდომარე

რაკი ახლოვდება 14 იანვარი, ხალხური უნდა დავეწყოთ ამ ტრადიციისა და ტენდენციებზე, რომლებიც ყოველთვის არსებობდა ქართულ თეატრში. ამით თავმოწონება რა საკადრისია, მაგრამ როცა ჩვენ ვკადილობ გავთვალისწინოთ ევროპის თეატრის გამოცდილება და გავამდიდროთ ჩვენი ხელოვნება, ამავე დროს უნდა ვფიქროთ, ამაზეც, რომ ქართული თეატრი განსხვავებულიც სხვა ნებისმიერი ქვეყნის თეატრისაგან. უპირველეს ყოვლისა, მე მხედველობაში მაქვს ჩვენი სპექტაკლების შინაგანი, ფსიქოლოგიური კულტურა, ქართული ფსიქეა. ტემპერამენტი, თუ გნებავთ, ფილოსოფიური მიდგომა ცხოვრებისადმი. ეს ის ძირითადი თვისებებია, სხვებისაგან რომ გამოგვარჩევს.

ჩემი დრმა რწმენით, ქართულმა თეატრმა თავისი თვითმყოფადობა შეინარჩუნა. უველა სპექტაკლი, სუხტიკი და ძლერიც, ქართველი კაცის, ქართული ხელის თვალსწიერიდანაა დანახული. ამის შესანიშნავი მაგალითია ჩიკამაცუს „შეუკარებელია თვითმკვლელობა ცეცერ ბადეთა კუნძულზე“ მარჯანიშვილის სახელობის თეატრში. თვით იპონელები რომ უუურებენ ამ სპექტაკლს, აღიარებენ, რომ იაპონელი კლასიკოსის პიესის მიხედვით დადგმული სპექტაკლის სული უაღრესად ქართულია. სანამ ჩვენ ამის უნარი შეგვწევს, ეს კი ყველა ზეგავრია, ქართული თეატრი არა თუ იარსებებს, არამედ ყოველთვის შეძლებს მსოფლიო თეატრალური კულტურის გვერდით დაიკავოს ადგილი.

რაკი თქმა უნდა, უპირველეს ყოვლისა, ეროვნული დრამატურგია გვეპოდება. მე არ შეგიფლეს დღეს საკრთველოში თეატრი ეროვნულ დრამატურგიას რომ არ დგამდეს. მარკანიშვილის თეატრში ეარსებდ ადგმა ქართული პროზა და ამასთან ერთად პიესები. ალექსანდრე ყაზბეგის, მიხეილ ჯავახიშვილის, დავით კლდიაშვილის (რომ აღარაფერი ვთქვათ მის დრამატურგიაზე) პროზაული ნაწარმოებები მრავალ თეატრს ათეული წლების განმავლობაში ეეოფა საზრდოდ. ეს არის შინაგანად უაღრესად დრამატურგიული ხასიათის მქონე მოთხრობები და რომანები, რომელნაც დიდი მინდოვრებით უნდა. ალტეოდეს თეატრი. უფრო მეტსაც გეტყვით. ჩვენს თეატრში დიდგზა გრიგოლ რობაქიძის „ეროალის მცველნი“ და ამ სპექტაკლმა ხაზოგადოების ანტენები შემოაბრუნა თეატრისაკენ. თვით რობაქიძის დაბრუნება ჩვენს მწერლობაში და თეატრში ხომ თავისთავად დიდი მოვლენაა.

თეატრში ყოველთვის იყო, არის და იქნება მრავალი პრობლემა. ამ პრობლემების გაწყვეტა თეატრის სისიცოცხლო ნერვია. მაგრამ დღეს ერთ-ერთ ძირითადად და მტკივნეულად მე მაყურებლის პრობლემაა მაბაზრა. ჩვენ ყველამ კარგად გვესმის, რომ ხაზოგადოებრივ-პოლიტიკური ცხოვრების გამძაფრებამ, ჩაბარდნილმა ეკონომიკურმა მდგომარეობამ თეატრის ხალისი დაგვაკარგვინა, მაგრამ ხაზოგადოების ხელოვნი ცხოვრების ახე დიდხანს გაკრძალვა არ შეიძლება. გადადგებელთ ხსეგაა ხდება.

ლენინგრადში ბევრად უარესი ეკონომიკური მდგომარეობაა, გაცილებით უარესი ცხოვრების პირობებია, ვიდრე ჩვენთან. კადნერებში ნუ ბაბოპრობევენ, მე ეკ დიდ დრამატულ თეატრში სპექტაკლი დავდგი და ვეტყვით ამის, რაც ჩემი თვალით ვნახე. ამ დღეებშიც კი, როცა ქალაქის მაღაზიებში პური ვერ შემოიტანეს, თეატრის ბილეთებიც არ შეუვიდიდა. ეს ხომ არ ნიშნავს იმას, რომ ჩვენ, ქარველებმა, თეატრს „გასარეთ ხაგნად აღვიკვამთ? მე ეს ძალიან მაშფოთებს. ძალიან მწყინს, რომ მაყურებლის უმრავლესობას მოთხოვნილება დაუკნინდა, ანდა საერთოდ არა აქვს. ნუ დაგვაფეროდება, რომ თეატრი მხოლოდ გართობისა ადგილი არ არის! დღევანდელ დაძაბულ ვითარებაში საკმარისია თეატრში ბარბად მოვიდეს ინტელიგენცია, რომ მან ნაკლებად ესთეტიკურად აღზრდილ მაყურებლიც მოპყვეს. ეს არის ჩვენი, საერთოდ ქართული თეატრის ძირითადი სატკივნი და ამაზე უნდა ვიფიქროთ. მაყურებელი უნდა დაუბრუნდეს თეატრს და ეზიარის მაღალ ხელოვნებას, კულტურას, თორემ თბილისს, ამ ოდესღაც ლაღი და თავხუფალი ქალაქის ქუჩებში გაკელ უფრო ხაშინა გახდება.

რას ვფიქრობთ ქართული თეატრის დღეს? ყოველივე ხაუკეთესოს, რის გაკეთებასაც შეეძლებთ. მაგე ვკვეჩვენ პრეშიეტა. მაყურებელი ნახავს ახალგაზრდა დრამატურგის გიორგი გამსახურდიას პიესას — „ბუჩკის ხაზრეცი“— მიხეიდგთ დადგმულ სპექტაკლს (რეჟისორი იგორ ფილიეევი). მე ჩემს სიცოცხლეში პირველად ვდგამ კომედიას — ემუშაობ ამერიკელი დრამატურგის ნილ საიმონის პიესაზე „ბაზნებარე შეუკარებელი“. ხეზონის ბოლოსდე რეჟისორი დავთან ანდღულაძე განხორციელებს კოტე ბაკაძის გამხატვრდიას „დიდოსტატის მარჯვენა“.

ᲛᲐᲠᲯᲕᲔᲜᲐ ᲨᲘᲜᲐᲒᲐᲜᲘ

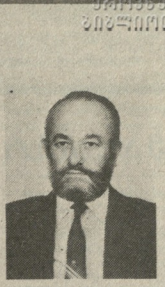

ᲗᲐᲚᲕᲐ ᲒᲐᲮᲔᲯᲘᲚᲘᲐ.

ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲡᲐᲮᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲝ ᲪᲔᲜᲢᲠᲐᲚᲣᲠᲘ ᲗᲔᲐᲢᲠᲘᲡ ᲡᲐᲛᲮᲐᲢᲒᲠᲝ ᲮᲔᲚᲛᲫᲦᲕᲐᲜᲔᲚᲘ.

დღეს ქართული თეატრი საერთოდ რითულ და მძიმე მდგომარეობაშია. ათეული წლების განმავლობაში დრომ, ცხოვრებამ, კომუნისტურმა დიქტატურა შესძალა თეატრი და ახლა მთლე უნდა გაოგაოხუფდეს ის რაღაც მოგონილი იდეოლოგიური ჯაშუსობაკან, დღეშდე რომ მოგვყვება. მოგებერნენთა, ძალაა და რნდაში გაჩეკილი ინერციი დიდი ძალაა და როგორც კინოს მოდაწეენი იტყვიან, ჩვენე წლების განმავლობაში სახელწეოფო შეკვეთით ვმუშაობდით. ამ ეედან გამოდგანარე, თეატრი ყოველდღიურად ძარცვეობდა და კარგავდა თავის სახეს. კოლერატულად რას ვგულისხმობ? იმას, რომ თეატრი მხოლოდ სანახაობა არ არის, თეატრი გარკვეული და გამოკვეთილი მსოფლმხედველობაა, პოზიციაა.

ახლი წარსულშიც კი რასაც ფიქრობდა და როგორც ფიქრობდა მოაგონია, ანეეე ფიქრობდა დრამატურგი, რეჟისორი, მსახიობი, მაყურებელი. ფიალა გამოსაცლელსეა არა მაკეს მხედველობაში, რადგან ერთი და ორი კარგი სპექტაკლი ჯერ კიდევ თეატრი არ არის, თეატრი გემოვნებითა და ნიეიერებით ალსავე სპექტაკლების უწყვეტი ჯაჭვია. ეს სთეეენლადაა თ�ლი, თორემ ბანაკეთებლად ძალაან ძნელია. ხელოვნების მსახურება არსოოდეს ყოფილა ადვილი, ეს ანბანური ჭეშმარიტება ყველა ნამდვილმა შემოქმედმა კარგად იცის.

მოკლედ რომ ეთქვათ, გვეარდება ღირებული დრამატურგიული ნაწარმოებები და ეს ხელოვნებაა ალალი გამომსახველობითი სცენური ფორმენი. ეს კი მაშინ გაჩნდება, როცა ყველა თეატრს ეკნება თავისი სახე. ათეული წლების განმავლობაში დამფიდელ და დაკნინდა ჩვენი კოლეტრა. ყველიეერი შთანთქა სტანისლავსკის ცუდად გაგებულმა მეთოდა. ყველა რეპუბლიკაში სოკოებივით მომრავლდა ეერიანეთის მსგავსი თეატრები. და ეი, დადგა დრო, რომ რადიკალურად გადასალიდეს ეკრიკეაკენის დამფუძველი სტერეოტიპის თეატრები. ეკნნდა თეატრი, უნდა შეეფიდდეთ იმას, რომ ყველა თეატრი ავტონომიაა.

ჩვენს თეატრშეე ძალიან მწეავე იდგა ეს პრობლეეა, გამეფდა ე. წ. მოსაგდ მაუურებელთა თეატრების ინსტიტუტი. ეს იყო გამოგონილი, ბოროკი ნიეეხა თუ ეკეეთ მიერ ხელმეწიფილ თეატრი, რომელსაც ქმნილი პირველაბრი დავალება, აღეზარდა მაუუერებელი კოეენტაკენი სულიკეეეეენით. ნამუშაეი თეატრიდეთ ძალდ თავმოსეეეული იდეურ-პოლიტიკეეენი ინსტიტუტი, რა ეეეა უნდა, ირეუნაედ, აკნინებდა ნამდვილ შემოქმედებას. იეო ცალკეეთი, ეეეეთი სპექტაკლები, როცა ზეიმობდა თეატრი და ზეიმობდა მაუურებელი, მაგრამ ეს არ იეო ეაურეთი ტენდენცია. ეი ამე ეეეეოერობდით მანამდე, სანამ ერთ მშვენიერ დღეს ეი ვიფეეერეთ, რომ ნაკეეთარი თავთავთეთ ჩვენ თვითონვე გვეშალა. შეეეეეეენთ ნამაეეეეეი თეატრი, რომელსაც არა აქეს არავითარი დამკვიდრა გარდა იმისა, რომ ეზსახეოოს თავის ხალხს, ალ ეარდოს ეეეეეე

ეს „ლოტ ბნის წინაც, დავ ბეჭდეთ ნინო ბგელესიანის, ჭარინე ბარჯანიშვილისა და ნინო ლაზარიშვილის სტატიე „ინფელიბინცია თუ განათლებული საზოგადოება". მოგადგენო ნოგიბრეი ფაიგიბეგ ბოგიდეგნიანის ბაგოხიბაუბრეგა. აკტიურად ჩაეიანინ დიისუნიაეი კაითხვალეგიიგ.საოდაკეიო ფოსტაეი ბიეჭი ფეჩილი დაგროგდა. ამიტო

აც ბადავოვეიტით კაპათის ბაგრძელება.

ასეა ევროპაში?!

„ინტელიგენცია თუ განათლებული საზოგადოება?" — ისმის კითხვა. თანაბრი ვარ — მოვისროლოთ რეფეთიდან ბოგრიანების მიერ ჯიშუნად შემოზავინილი სიტყვა ინტელიგენცია, დავიჭქვთ განათლებული საზოგადოება, გამოვფიზლდეგ და სალად მიმოვხედოთ ჩვენს გარშემო. ვინ იქნებიან ამ განათლებული საზოგადოების წევრები? ისინი, ვინც საჯარიდ ვანაკისადეს — შემომხედეთ, რა ფეხიზლადა ვარო? თუ ის, ვინც საზეიმო ვითარებაში უარს იტყვის ინტელიგენტობაზე? ვით თუ ამ ახალ კლანშიც კვლავ დიპლომის მიხედვით დაპარიგებენ შესვლას: დიპლომი აქვს, მიდი და დაუმტკიცე, რომ განათლებული არ ყოფილ. ან, ვინ ჩაიაფოვნა ეშმაკობ-ით პირიფეხებდა: ვინც ქრისტიანია? ცხონებიერთან ქარაფელი? რომელი ხელსაწყო გაზომავს ადამიანის ცნობიერების ეროვნულობას (თვითონ კი ჯაფნა — ქართველი ვარო, მაგრამ, შემოწმება მინდა საბრალო!)? ადამიანის რწმენის ხარისხს? სულიერებას? სინტერესოა, შეიძლება თუ არა, პირიქინებდა, მით უფრო, კი, ქართველად ჩაითვლოს ათეისტი? ან ის, ვინც პატეტამეული მანდილსნეგის — ნინო ბგელესიანის, მარინე მარგანიშვილისა და ნინო ლაზარიშვილისგან განსხვავებთ — ამაყობს თავისი ინტელიგენტობით (თავისთვის, ეკუნეშ), ვინც მათსავით არ ფიქრობს?

პატეტეეეული ატრრაბი თავიანთ ეროეულსა და წინაალმდეგგობრივ წერილში აჭაარბ ერთიანეგობაში ეერეკენ ინტელექტეალობისა და პირიფეხულობის ცნებებს, ცოდნისა და ზნეობის კრიტერიუმებს. ადამიანის პირიფეხებად ქცევის პრობლემა, XX საუკუნის ფილოსოფიისა და ლიტერატურის ცენტრალური საკითხია, რომელიც, ადამიანის მიერ საკუთარი ცხოვრების საზრისის გაარჩევასთან მიმართებაში განიხილება. ამიტომაც, უეთეოდ ღიმილსმოკვეული ინტეეიბოდა, ატრრაბი ენერგიული ტონი და მსჯელობის სწორსაზოვნეგეა, ერთთან საშინ ტანდნეცეოას რომ არ ავეკნნეგს. ესაა ეროვნული საბელშეწიფოებრიობის ალდგენის მოსეტაბ ერის ცნობიერებაში კაკვე ეკოსაბრივი ინტერესების ადეიგიენის მედელობა, ხხვათა დაცვის ბარეზე საკუთარი უმწეკკელობის ხაზგასმის სურეეგი.

შესაძლოა, ატრრაბ ბუდწრფელად სურთ გიეოკვნენ ჩვენი საზოგადოებისათვის დამაბასთეებელ თავისებურებათა არსში, მაგრამ, ვფიქრობ, ისინი არასწორად სვამენ საკითხს, როდესაც, ჩვენს თავს დატეხილ უბედურებათა სთავედ ინტელიგენციას მიიჩნევენ. კაეებრეთნაა ისტორიიგ ეცის ითის მაკალითე, თუ როგორ დგებოდნენ სხვადასხვა კვეყენებში განათლებული ადამიანები, მაღალპროფესიონალურ სპეციალისტები და მკაფიო ინდივიდუალობით გამორჩეული ეროვნებები დესპოტურ რეეეგმთა სმსაბურში ისე, რომ არე ბობორიკინისეული ცნებებინა და არე ინტერნაციონალური ოდების გვდელნი არ განუცდიათ. ისტორიამ არაერთხელ დაადასტურა, რომ განათლებული და მორწმენეე საზოგადოებაე შეიძლება აქეთ ბრბოდ და დარაზმი ინტადამიანური რეკეგმების სასარგებლოდ. ამის საეეეეთო საშეალებაა, ტერორის გზით შიშის დანერგვა, იმეკვარი პირობებაა შექმნა, როდესაც, ადამიანი კარგაეს ადამიანობას და ცხოვეელო ინსტინქტებს ემორჩილება. ჩვენი უბედურებების სათავე, ჩემი აზრით, იმ ტოტალიტარულ რეკიმსა და მონიზმია, რომელმეე აგერ უკვე ორი საუკუნეა, იმყოფება საქართველეო.

რუსეთი ყოველთვის ჩაეკეტილი ქვეკანა იყო, -დერეკეეული, ტოტალიტარული აზროვნების ქვეკანა, რომელშეე თვით ეემოკრატიული პროცესებიე კეი, ნებსით თუ უნებლიეთ, დესპოტიზმის ახალი ფორმეების მასაზრდოებელ ძალებად იქეეოდნენ; რომელშეე იმპერიეეი იდეები შეინაცვლებოდნენ სამართლებრივი სახელმწიფოს ჩამოყალიბების ყოველგვარ მცდელობას. ოთოოოდ იმპერია, რუსეთი ასევე უნიკალური მოეელეა იყო და არის: ვერ თავსდება კლასიკური იმპერიის ჩარჩოებში და არ ეემორჩილება პოლიტიკური თუ ეკონომიკური ინტერესების ლოგიკას.

ეკეეს თუ არა, ჩვენე ამ ტოტალეეი სახელმწიფოებრივი ალოგიზმის ტაეეობაში ვიმყოფებით და რაოდენ დიდიე არ უნდა იყოს, თავისუფლებსაკენ სწრაფეკა, სამწუხაროდ, ჩვენს ცნობიერებაში, ერმოდა გაჭედილი ამ პაროვენების კლიშეები: დამნაშავეკ აღიარება ყველასო, ვინც შენსავით არ ფიქრობს; სურეეელი, ყველა ითქეული ერთი მიმართულებით იყურებოდეს და ერთსა და იმავეს ქადაგებდეს (ამასთან, არც ეფიქრობეთ, ეკულწრფელნი ხრიან თუ არა); სწორედაე რომ აკედას, შეეეთფესეთ ადამიანის ფარული ზრახვებში, ტკინის ზეეულებსა და ქვეენნიერ ზრეეებში შეღწეეთა და იქ ბტრისა თუ, მოლაღატის აღმოჩენის სურეეელ, უცხო გაეელეების პანაკეი შიში, მუდამეკან რომ შეძრავდეთ რუსეთში ე. წ. „ხიზეენიკეს". სწორედ ეს „ლაკეშობა" აძლეედა ბიძგს სპარტისპიონ, ე. წ. „ხალიკიეტ" (დასაცეეტ) იდეეს, ერთის მხრეე, ხოლო მეორეს მხრეე, ასაბრდოებდა რეეეეთი მესაანური ოდეთი შეპყრობილეთ. თუ ადამეიდ მიედიდ ამ უკიდეესეეეა, შოკინაზეში გადაზრდილი ნაციონალიზმითა და უკიდეესეეეე

თურმე, მანდელსტამის წერილი დაუწერიათ, თავიანთი ბოროტი ზრახვები გუშმდენებიათ, განსაუღეფილი ხალხის კანონს გარეშე დაყენება სურთ, თვითონ კი ერთი ტერმინი „ინტელიგენტი“ ვერ გასუბარტყეთ. საოცარია, მაგრამ ბატონი რისმაგი სრულიად სხვა ტერმინის ანალიზს იწყებს. მანდელსტამი მსჯელობენ „ინტელიგენტებზე“, გამომფინარე ხაპეშოური ცნებებიან „ინტელიგენციაა“. ამიტომ, ბატონი რისმაგის მინიშნება, რომ ტერმინი „ინტელიგენტი“ ჯერ კიდევ ინტიკური ეპოქიდან იხმარება, მანდელსტამის წერილის მიმართ სრულიად უადგილოა. მათ „ინტელიგენტი“ იმ მნიშვნელობით, რომელიც ბატონი რისმაგი გულისხმობს, არ უხმარიათ. მანდელსტამი იყენებენ ხალხეა „ინტელექტუალს“ ისევე, როგორც ეს მოეგებოდა მთელს მსოფლიოში.

რ. გორდეზიანი არ ეთანხმება მანდელსტამს, რომ ტერმინი „ინტელიგენტია“ უკუდგებულია ყველა სხვა ქვეყანაში, საბჭოთის გარდა. „ჰ კი ნაწილობრივ უნდა დავეთანხმოთ მას. მართლაც, ყოფილი სოციალისტური ბანაკის ქვეყნებშე ან ამ ქვეყნების შესახებ მსჯელობის დროსაც სარეგბლობენ ამ ტერმინით, მაგრამ ტერმინი „ინტელიგენციაა“ ზემოაღნიშნულზე ფართოდ არაგის გამოიყენენია, მანდელსტამს წერილის მიზანიც ეს იყო — გაეცნობიერებინა მკითხველისთვის ტერმინის გამოყენების შეზღუდული ხასიათი. ამ ტერმინის საბჭოთში გავრცელების იდეოლოგიური არსი. აქვე შეეანშნავთ, რომ მანდელსტამის წერილი მიზნად ისახავდა ქართული ტერმინოლოგიის შესწორებას საერთაშორისოს შესაბამისად. მარქსისტულ-ლენინური იდეოლოგიის დიქტატურამ არაერთი სტეროტიპი დაგვიტოვა, რომლებსაც გაცნობიერება სჭირდება, რათა დაუფარუნდეთ საყოველთაო, ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებებს.

ბატონი რისმაგი მოუთითებს, რომ მანდელსტამის წერილში საბუთად მოყვანილი უამრავი ციტატა მიზნად ისახავს ინტელიგენტების მიწასთან გასწორებას. ასეთი ბრალდება, ალბათ, მოუღიდნელი იქნება ნ. ბერდიაევის, ს. ბულგაკოვის, მ. გერშენზონის და გ. კვანტაძის მიმართ, თუკი მათ შემოქმედებას ეიცნობთ. რ. გორდეზიანის ბრალდება, რომ ციტატები უსისტემოდაა ამოგლეჯილი, საფუძველია, რადგან ციტატები საკმაოდ დიდ კონტექსტშია მოცემული და გამიჯთიანებელია საერთო აქვთ. ეერძოდ, ინტელიგენციის არსის ანალიზი. მანდელსტამის წერილის მიზანია მკითხველი კიდევ ერთხელ შეახსენოს, რომ მარქსისტულ-ლენინური აზროვნების მიერ შექმნილ სისტემაში ტერმინ „ინტელიგენციის“ ზმარების ფორმა საზოგადოების დაპირისპირებას ისახავს მიზნად. ხომ ფაქტია, რომ პოლიტიკოსებს ჩვენში ინტელიგენტებად აღარ თვლიან. ჯერ კიდევ რამდენიმე თვის წინ საზოგადოებრივ-ცნობიერებაში ერთგვარი მოძრაობა ცოლკე მიიზარებოდა. ინტელიგენციი (აქ ავულისხმეთ ინტელექტუალური ელიტა) კი ცოლკე. საბჭოთში ფართოდ გავრცელებული სტერეოტიპი „პოლიტიკაში წარმატება უზნეო გზებით მიიღწევა“ პირდაპირ გადაატანეს ეროვნული ინტერესების სფეროში. ერის დაცვა პოლიტიკურ საქმითნის გულისხმობს. პოლიტიკა, რაკი უზნეობას არ უარყოფს, ე. ი. სჯობს დარჩენა ინტელიგენტად, რომელიც პოლიტიკაში არ გაეიერეკა.

დავუბრუნდეთ მანდელსტამის სტატიას „ინტელიგენციია თუ განათლებული საზოგადოება“. როგორც ვეგულვი, ამ სტატიაში ინტელექტუალურ ელიტას არავინ დამეკარებია. ბატონი რისმაგი თავის კამობსაურებაში რომ საკუთარი ეროვნული ინტერესებიდან ამოდენა ბოროტი ზრახვა ამოიკითხა, ეს ალბათ, ეროვნული ინტერესების ბოროტ-ბატონ-ბატონ-ბატონ

ირინა ფალიაშვილი

შემოდგომის ნაზი, მიმქრალი შუქითა და ნათელით აღვსილი დღე იდგა. ეარი ქიოდა და მოიკრიბედ ფოთლებს მიაქროლებდა სადღაც შორს, ბუსის და ეარის შესაკოფოსაკენ. ხეზე ფრინველთა ხმა ფოთლები თრთოლენენ, ეროლენენ, ცოცხალნენენ და ეარეთ, დაეხეელ, ბალიანეზეს ფიფოეზეს სახავდენენ დედამიწაზე.

ბარტყინეეენ, ავადმყოფი ფენინა. იწვა ძველ სახლის ალეაზე და ჩუმი ნაღველითა ეკნებოდა ეეფოდა. ხმა ფრთხა ოიახიდან ამ კანეეიდან ეეფლად შენეფილ ქალის ალეაზეი სმაეარი, ხმა ფრთხ ახეი ბიმბაფრინ არ ანტეოსია თვალეები ფილ სინანალის ეკრეტანაეან, არა ოგრეოდაგან შეხეციდეა თავი, ბმიმე ფოლფან არ დახეჩილი ბმიფრი ერინა ბაეკარის ბაეკარის და უსახარეთ. ბოლა. ახლა კი, ეს ალეოოიკეეფეთ და ქარიან ჯიდალენი დიფარეხეეფეთ ხეალ ჩრდილი, თრიმლის ლოვეიეა სინოალიანაა მინაზე. ხელი გრიაკეი და ქარეეზეფრი ბრიკეეეი, ეეანენენ ალეაზეი ალეაზეი ალეაზეი

ალმანახი
ბიბლიოთეკა

„ღღეს მე ჩამძახის აჩრდილი შენი — ქარში თამამად გავ-ბალი ადგი“.

ილია ნინეშვილი

ბევრი ნათაყვანებელი სტუმარი ყოფილა საქართველოს. ბევრი მოსახლე

ალბერტ კამიუ

ბაირონის ბიერ შეკმნილი საჯარო ცნობიერად თუ არაცნობიერად, ისე შეეხებლობიკე ყოველი პროგრესული ერის სულს, რომ დღეს ძალზედ ძნელი წარმოსაგენია, როგორი იქნებოდა მის გარეშე ევროპული ბატონობის ეპოქა.

„უნივერსუმი“ ყოველი დიდი მოაზროვნისა თუ შემოქმედის სულიერი ბისამრთია. ლორდ ბაირონმა დაიმკვიდრა ეს ბისამრთი ორა მხილად როგორც მოაზროვნემ და შემოქმედმა, არაერდ როგორც მოღვაწემ და მებრძოლმა. მხოლოდ მეუბარების რაინდად წოდებული, იგი ხანმოკლეთის წინააღმდეგ ამბიზებული პირიველნის სინინამდე ავდა.

„Omne solum forti patria“ — მამაცისათვის მთელი ქვეყანა საშობლოა. მოსწონებია ეს ლათინური გამოთქმა პოეტს და დღეურნეც შეუტანია.

ბაირონის შემოქმედება, ისევე, როგორც მისი მოღვაწეობა, ზოგადადაცოცხლია. მისი კოსმოპოლიტობა ეკუმენური ეროვნული დამოუკიდებლობის ანალოგებია ეროვნული დამოუკიდებლობის ბრძოლისაკენ, ბაირონს ბრძოლა ნებისმიერ ადამიანს ძალუძს ეიერთიანდეს ბუნებასთან და საპაკრთან. იტალიაში ყოფნისას ბაირონი უშუალოდ მონაწილეობდა იტალიელი ხალხის ბრძოლაში ავსტრიელი და ფრანგი ხელისუფლების წინააღმდეგ. მიუხედავად ამისა, რომ კარბონარების განმათავისუფლებელი მოძრაობა განწირული იყო, ეს ეს კარგად ესმოდა პოეტს, მან არ დაუშვიჯავს ძალღონე და ხასხიები მათ გადასარჩენად. 1823 წელს კი იგი სწუალებ მუშაობას „დონ-ჟუანზე“ და დაუყოვნებელ საბერძნეთ მიემგზავრება, რათა მბარმი ამოუდგეს ბერძენ ხალხს თურქეთის ბატონობის წინააღმდეგ მიმართულ ეროვნულ-განმათავისუფლებელ ბრძოლაში. მისი სიცოცხლე სახერძნეთის თავისუფლებას შეეწირა.

ოუმეცა, პოეზია იყო მისი უფროგალეცხი თანამგზავრი, პოეზიაზე მაღლა იგი მოკმედებას, ხაკმეს აუენებდა. უკეიუნი ხაკმე რომ ამოიოს კაცმა, კალამი ხელში რა ასაკეთაა, ამბობდა იგი, და ამ ხაკმედ თავისუფლებისა და სამართლიანობისათვის ბრძოლას მიანმეკდა.

ბეემარტად, კეთილშობილურმა

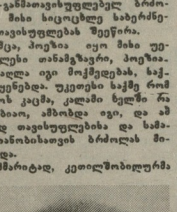

ლორდ ბაირონ

ლიტერატურა, მხოლოდ ლიტერატურა, მხოლოდ კულტურა.

„უნივერსუმი“ ყოველი დიდი მოაზროვნისა თუ შემოქმედის სულიერი ბისამრთია. ლორდ ბაირონმა დაიმკვიდრა ეს ბისამრთი ორა მხილად როგორც მოაზროვნემ და შემოქმედმა, არაერდ როგორც მოღვაწემ და მებრძოლმა. მხოლოდ მეუბარების რაინდად წოდებული, იგი ხანმოკლეთის წინააღმდეგ ამბიზებული პირიველნის სინინამდე ავდა.

„Omne solum forti patria“ — მამაცისათვის მთელი ქვეყანა საშობლოა. მოსწონებია ეს ლათინური გამოთქმა პოეტს და დღეურნეც შეუტანია.

ბაირონის შემოქმედება, ისევე, როგორც მისი მოღვაწეობა, ზოგადადაცოცხლია. მისი კოსმოპოლიტობა ეკუმენურ კაცობიერებისა და ეროვნული დამოუკიდებლობის ანალოგებია ეროვნული დამოუკიდებლობისა და თავისუფლებისათვის ბრძოლისაკენ, ბაირონს ბრძოლა ნებისმიერ ადამიანს ძალუძს ეიერთიანდეს ბუნებასთან და სამყაროსთან. იტალიაში ყოფნისას ბაირონი უშუალოდ მონაწილეობდა იტალიელი ხალხის ბრძოლაში ავსტრიელი და ფრანგი ხელისუფლების წინააღმდეგ. მიუხედავად ამისა, რომ კარბონარების განმათავისუფლებელი მოძრაობა განწირული იყო, ეს ეს კარგად ესმოდა პოეტს, მან არ დაუშვიჯავს ძალღონე და ხასხიები მათ გადასარჩენად. 1823 წელს კი იგი სწუალებ მუშაობას „დონ-ჟუანზე“ და დაუყოვნებელ საბერძნეთ მიემგზავრება, რათა მბარმი ამოუდგეს ბერძენ ხალხს თურქეთის ბატონობის წინააღმდეგ მიმართულ ეროვნულ-განმათავისუფლებელ ბრძოლაში. მისი სიცოცხლე საბერძნეთის თავისუფლებას შეეწირა.

ოუმეცა, პოეზია იყო მისი უფროგალეცხი თანამგზავრი, პოეზიაზე მაღლა იგი მოკმედებას, ხაკმეს აუენებდა. უკეიუნი ხაკმე რომ ამოიოს კაცმა, კალამი ხელში რა ასაკეთაა, ამბობდა იგი, და ამ ხაკმედ თავისუფლებისა და სამართლიანობისათვის ბრძოლას მიანმეკდა.

ეემბარტად, კეთილშობილურმა ლორდ ბაირონ ეროვნული ლიტერატურა, ეროვნული კულტურა.

„ბაირონ“ — ეროვნული ბრძოლა, ეროვნული ბრძოლა, ეროვნული ბრძოლა. ეროვნული ბრძოლა ბაირონ ბიერ ბაირონ ბიერ ბაირონ ბიერ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

წინამძღოლობა ძალიან ტკივრთია და არა უვირატესობა

ამ წერილს შემთხვევით არ ვწერ. მთხოვნა მოვალი ნეგი კეზენაგოგიაოფილ ; ბოიკოტიფილი ვარ შენობებული დ, თუ აკაძე თავი შეეიკვე, მხილილ ითქმა, რომ ეთვალილი, მოკავი მაინე შემოქმედება და არა ტანი ეკ ჩინ-მეფილები.

სამწუხაროდ, ცხოვრებამ დამარწმუნა, რომ ენინი შემოქმედება და მისი ალიარება (განსაკუთრებით საერთაშორისო მასშტაბით) იმდენად არის ერთმანეთთან გადაპაკეული, რომ შემოქმედება ალიარების გარეშე თითქმს შეუძლებელი, ან კომპრომისების შემთხვევაში, ანარქიულსახიანი ხდება.

ბოგმენენენთა, ხელოვნების სხვა დარგებისაგან განსხვავებით, კინოს ეფილება, შემოქმედებასთან ერთად, ფიზიკურ ; ადამიანთა მრავალრიცხოვან კოლექტივთან, ძვირადღირებულ ტექნიკასა და ლაბორატორიულ პროცესებთან დაკავშირებული ეკონომიკა.

ამ ჭკის ხანაში, რომელიც ხუთეკვ ჩვენს კინოწარმოებაში, ალიარებული ფილმების რეპერტუარს შედარებით გაფფალებული აქვთ შუბობა, რადგან, პირთიდან ; ბაი ბიუნეფანი ხელი დეფიციტურ ფირზე, უცხოურ ტექნიკაზე, სახელმწიფო დაკვეთაზე, თუ კოოპერაციულ გარიგებაზე, რაც ფულისმოყვარე ფილმის ეარიოებისათვის საკირო დროის და ხახარების გაცილებით მეტ ოდენობას, ვიდენ ჩვეულებრივ მოკავავთათვისა გათვალისწინებული, შესაბამისად მაღალი მოეილ მათ კოლექტივის შრომის ანაზღაურებაც.

ჩვენს მწარ ყოფაში, ასეთ რეფორმირებისა შუბობა, რა თქმა უნდა, ეკეთის აძლევს ხელს. ამიტომ, უკეთესი პროფესიონალებიც სწორედ მათ გადაწყვეტენ ეეფილ ; ეკეთესი თავს. სამოდელი ეკაში, ეკეთიფილი ეს, ნიშნე არაწესეკ, განსაზღვრავს შემოქმედების ნაყოფს.

ასეთ პირობებში, ბუნებრივია, ალიარებას ეხერიფეს ეკეთეს მათ შორის, ხაუკეთესოთა გამოსარჩევად მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში ითარება უამრავი კინოსპარტაკიადა, რომელშიც მონაწილეობას ძირითადად კინემატოგრაფისტთა კავშირი ორგანიზებს.

ეკეკე 15 წელზე მეტია, რაც ამ კავშირის წევრი ვარ და არ მახსოვს, ან ეკ, ან რომელმე ჩემს ფილმს („სინეგა", „ბზიანელი", „ფერმა მთაში") კავშირის რეკომენდაციით მონაწილეობა მიეკეკლის რომელიმე კინოსიდიბაში, თუნდაც, უბრალოდ, ქართული კინოს დღეებში, მაშინ, როცა, თვით კავშირის მეხეკეთა და მათი ფილმების ტურნეები ხაზგასმული ინტერესითა ეიფრს აღნეკს.

ეფილმედებითი (ხარბეული ქცევითი ფუანანურობა ბრძოლის ველილ, ბუნებრივი ეერიგეთს პროცესზე ბაბოლის ეერმდენმე ადამიანის შეეზღუდვლის დიკტატი, რის შედეგადაც, მთა ყოველგვარი კონკურენციის გარეშე აკკაკ უზენეველეფოფილი უპირატესობა. ეთითქვა, დემოკრატიის რაღაც სტრუქტურები მხილილ თვალის ახაპვეკად ანსებიან.

მოკლედ, გაფეკოთხიან ; ანა აკკაკ ხაზგასმა.

ნეგი ბანსაკ რომ ეფრო ხაბუთანი ეყოს, [illegible] „ფიენეგმა" ბაკალიანა:

ფილმი, რომელიც ეკნეკიის ხალერთაშორისი ფესტივალის ოფიციალურ ; ეკნოგრამაში (ეკნობილმა მწეოლმა ალბერტო მორავიამ და რეჟისორმა კარლო ლიანინი გამოაბრნეკ ასეთი ალიარებული ხასეოთა ფილმებიდან, როგორიცაა: კონჩალოვსკის „ხიბირიადა", მიხალკოვის „ბუთი ხალამი", ლანა ლიღლიბერიძის „რამდენენ ინტერვიუ პირად ხალოხებზე" და ა.შ) შემდეგ, ეკეკეს ხამოვეთ ; ; ;

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ბიძინა მინდაძე

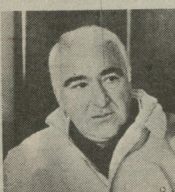

ბარდაიცალა ცნობილი ქართველი პოეტი ბიძინა მინდაძე.

ქართველი მწერალთა რიგებს გამოაკლდა საშობადოზე უზომოდ შეყვარებული, დიდად ნაბეჭდი შემოქმედი, რომელიც საიუბილეს უკანასკნელ დღეებამდე ერთგულად, რწმენით ეშხპატრიმდა მშობელ ხალხს, მშობელ ქვეყანას.

ბიძინა მინდაძე დაიბადა 1940 წლის 24 მაისს, ცნობილი ეკონომისტ და ხანოვადი მოღვაწის ალეკსი მინდაძის ოჯახში. საშუალი განათლების მიღების შემდეგ სწავლა განაგრძო თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტში, რომელიც 1964 წელს დაამთავრა. 1971 წელს ბიძინა მინდაძემ დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია და შემდეგ, წლების მანძილზე, მუშაობდა სამედიცინო ინსტიტუტის ნერვიულ სნეულებათა კლინიკის დოცენტად. იყო ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭის წევრი.

ლიტერატურულ ასპარეზზე ბიძინა მინდაძის დებიუტი 1960 წელს შედგა, როდესაც სალიტერატურო პერიოდიკაში გამოქვეყნდა. მის პირველი ლექსები. მის შემდეგ ბიძინა მინდაძის ნაწარმოებები სისტემატიურად ქვეყნდებოდა ჩვენს სალიტერატურო ჟურნალებსა-ალმანახებში, გამოდიოდა ცალკე წიგნებად. იგი თერმეტი პოეტური კრებულის ავტორია.

ქართველი ჭეშმარიტი ინტელიგენტი ეიცნობოდა მის ახალი პოეტური კრებულებს, როგორიცაა „თბილი თოვლი", „მესამე ზარი", „სახელები", „უბარიველს სიყვარულს", „ზიზღი ლხინია ლეგენდა...“ ამ კრებულებში შესული ლექსებში ეკითხულობდა ისეთრეს ორიგინალობით, შუშალობით, დამეწყნარი პოეტური ინოვაციებით, პროფესიონალიზმითა და სიმკაცრეს სიცხადით. საშობადოს ბედი თუ უბედობა, მისი გმირული წარსული, ღრმა რწმენა ძრაველ-ქართველობისა საშობადოს უკეთესი მერმისისა, სიყვარულია და მეგობრობით აღფრთოვანება — აი, ბიძინა მინდაძის შემოქმედების მთავარი მოტივები.

ბიძინა მინდაძის კალამს ეკუთვნოდა საუბარველო ლექსების კრებულები „ორი ქიანკველი", და „ეკამ ვარდი დამბა.", რომლებიც შეიყვარეს ჩვენმა ბავშვებმა.

ბიძინა მინდაძის შემოქმედების საუკეთესო ნიმუშება თარგმნილია უცხოურ ენებზე.

უბრალოდ, მოკვახის სიყვარული, თანადგომის ნიჭი, პრინციპულობა და უკომპრომისობა ქმარიჩვენდ. ეს ადამ ამ თხემი ტერფამდე დაბეჭდილ ინტელიგენტს. ამისთვის უცხო იყო ყოველგვარი პროვინციული ამბიციურობა და მეფრიკიობა. მთელი თავისი ცხოვრებით იგი მშობელი ხალხის საკეთილდღეოდ იღწოდა რიგორც მეკრანალი და შემოქმედი. ამიტომაც დიდი ჩვენი მწუხარება ღირსეული თანამოკალმის, ღირსეული მამულიშვილის და მოკალეის გარდაცვალების გამო.

საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობა

ოჯახისშვილის სინდის-ნამუსით

იყვნენ და არიან ადამიანები, რომელთა არსებობაც მადლია, ყოველგვარი ხუხილეტური მიეკრძალების, ყოველგვარი პირადი სიმპათია-ანტიპათიების გარეშე. ასეთი იყო ბიძინა მინდაძეც.

თავისი ნელი წუთისოფლის გზა ისე გაჭედო, არ შეურეცხია ოჯახშვილის, პოეტის და ეკონის სახელი. ოჯახშვილიო, პირველი რიგში, ტაუილ-ეარალოდ არ ვამბობენ. გაიშეიალი ჩვენში ოჯახშვილი. იგი გულისხმობს შიამავლობით, გარეშოთი და აღსრდით შეთვისებულ მამულიშვილურ ბრწყინს და ოჯალეკიერიგე პასუხისმგებლობას, ქცევის კულტურას და ღირსების გრძნობას, ნიჩაპართა სხოვნას და ნათესავ-მეგობრობის ეკოდნას, საკმის მარილად წაძღოლას და ბრავალ ისეთ ოვისებებს, რომელიც ადამიანს სამაგალითოდ ხდის. და თუ ვინმეზე თქმულა ოჯახშვილიო — ბიძინა მინდაძეზეც ითქმებოდა. ოჯახშვილობას დაუწერელი კოდექსის აღსრულებელი, იგი ტრადიციულიც იყო ამ ცნების საუკეთესო გაგებით.

ხულ სხვაგვარი ცხოვრების გზაზე ვიცნებობდით წამიერად გალბერალიზულულ-გადეშორებებუ ლ ი ორმოცდაათიანი წლების მიწურულს, ბრუნვინავსეული ყალბი ნიღბით მოტყუებულნი და, ხულ მალე, უწინდებურად ვიუკულმა-რიებულნა დრო-ეამმ, უკეთური და ულირსი ცხოვრების ზუნი დაკვეხსა ვაკრეკლინის, ფარხეკლიობა, ქონერისკაცობის, ღალრძლის და ზერის ეკალ-ბარდით გაბერვილი გზები, რომლებზეც სადგომებიდან გამოკარდნილი ნახირივით გამორეკეს უზარი ხალხი. ბიძინა მინდაძე არ იყო მოწოდებული არც მიმდევრად და არც მებრძოლ-უარმყოფელად ამ ორკოფი გზებისა. ამ გზებზე, ზოგმა, რეფერენციით დაიწყო ჯაჭვრის ჩეხვა, ზოგმა მაკალორის ოსტატობა მოიშველია რქოსნების მოხაგერიებლად, ზოგმა შეაუფა ამჯობინა, ზოგმა ფონ-ციხოტვეთი მოჩვენებებთან ხმლის ქნევა დაიწყო, ხოლო, ბიძინამ ცხოვრების ჯაზიდან ოდნავ განზე განმდგარი და თავისი ოჯახშვილობის სიმარილეში ჩაკეტილი კაცის ხვედრი არჩია. და თავისი მრწამსის საფარიდან ისე უხმობდა მეგობრობას, თანაზიარებას, ერთგულებას, მამტკვეზლობას და სიყვარულს, თითქოს არე ამჩნევდა დრო-ეამის ხიაგეს. არა, ვერ გახდა ამ ჩალიჩა ცხოვრების დასტური. მას ხულ სხვა სურდა. ბავშვივით დარჩა. და რაც სურდა, და რაც უყვარდა, და რაც სწამდა — ხილვით ხმობდა და ლექსად ამბობდა.

ის პოეტად იყო დაბადებული, რომანტიკული ხულისკვეთების ტრუბადურად. პროფესიით კი ეკონი იყო. ეკონომიბაშიც. ქართველ მკურნალთა კეთილშობილი ტრადიციების გამგრძელებელი.

მიდლით იცხოვრა ბიძინა მინდაძემ და მადლად დაგვიტოვა მშვენიერი ლექსები, ორი ბრწყინვალე ვოკაცი, სიკეთის ხსოვნა და ნათესავ-მეგობრობის უმტკიცესი რწმენა.

ნაკიდი კაცი, რომლის მადლი უნდად გვეფინა — ისე წავიდა, რომ ჩვენნი კიდევ დიდხანს იცოცხლის.

აკაკი ვასაძე

ისე მოკვდა, როგორც იცხოვრა

— ალეი, — ერთხელ მითხრა ხევდა ჩაგა მის სუბარში, ლეკბიძისან, გასული ზაფხულის ერთ ხეზე.

— ალეი, — ხულ არ მეშინია სიკვდილისა.

მაშინ ის დღე გამახსენდა უმძიმესი ოპერაცია რომ ელოდა და ისე გამოირეკოდა ამ ადამიანებულ ხალხში, გარს რომ ეეზეოდი. მზნედ, სხვებს დაუზარებლად შეეფეა ხაკაცეზე, ლიდეზი შეხვლისას ხელიც შეგაჩერეს — რეხეზელ-ეკურნი ხალერიცეი ბოლი სარუულზეა და გამეცილებლად მზოლიდ ხანიტარი და მე დაგრჩინ. სულის-შემხოვალელ, აუტანელი დრო იყო ის რამოდენიმე წუთი ხალერიცეის წინ თავისი პიეამი მოაწოდა და გამოსახეფაზლებელი. საკეთილდეო სიმშვიდით მითხრა: — გამგარეი, მე არარის მეშინია.

მერე, წლობით ატარა მოურჩენელი ხენი, იცოდა მოურჩენელი იყო ეს ხენი და ისიც იცოდა, თუ დამორჩილდებოდა, თუ ამ ხენის კარნახით იცხოვრებდა, კიდევ რამდენიმე ხანს იქნებოდა ამ წუთიოდელში. არ დამორჩილდა — არ შეიცალა მარადალი ცხოვრების, მოყვარეობათეს ცხოვრების წუნი. ეგ იყო მხოლოდ. ხევდა გაუჩნდა ღიმილში, მშვიდი, კეთილი ხარობს ავტო-მოტო-ველო, გადმოიღმა და გადაღმა... საქართველოვ, საქართველოვ, აუხსნელო ქარაგმავ,

უენგუროდ, ულიანხვოდ, დამეწყარილა ედემიც... ერთი ვეღე დამრჩა ახლოს, მას თუ მოვეფერები.

ოცნება

დაიწყო და არ დამთავრდა
საქართველოს ჭირი
და ცრემლების წვიმის ფარდა
ჩემს ფანჯრებში ტირის.
არ შეხორცდა, თურმანძიეევ,
ის იარა, გახსნილი.
ასი ტყვია გულში მიდევს —
დღეს ზურგში ვარ დაჭრილი.
დამბაბერტყე, ღვთიშობელო,
როგორც დათქვი, კალთა.
სომარი ერთ დროს ლელო
საყვავყორნო გახდა.
დაჭრილი ვარ, ობოლი ვარ,
რის ლხენა და ედემი...
ბაბილონის გოდოლი ვარ,
დანგრეული კედელი,
უქარავნო მექარავნე,
უდაბნოში, ქვიშაში...
ღმერთო, თვალი გადმომავლე
ამ ცრემლების წვიმაში...
თორემ გული ვერ გაუძლებს
ბედის ბორბლის ტრიალს...
გაღიმება მწყურია და
სინარული მშია.

ბიძინა მინდაძე

დუელი

გარითმული ლექსი საკვდილ-ხიეცხლეზე თავიანი სასვენი ნიშნებით

მითხრეს — სვენებ-სვენებით
ღღენი ჩემნი გავლიო,
მე კი, ღამის თევებით
კეფასა ვბღი ალიონს.

ღამე — ჩემი გრძელი ღღე,
მთვარის ერთი ნაბიჯი,
გული — ფარი სამიზნე,
ღვიძლი — ძერათ ნაჯიჯგნი...

მე კი დავიარები,
ალუბლები მღერიან,
ყველა ნაიარევი,
ვითომ არაფერია

ოღონდ, ვერ ვძლევ უშენოდ,
ოღონდ, ნუ ჩამიქრები,
ლექსო, ცრემლით ნაშენო,
რთველო სასვენ-ნიშნების.

ვინ თქვა, ბალიაში ზის
რითმა — გვირგვინოსანი,
ღღე და ღამე — დეფიზი,
ძმიმე — კრიალოსანი,

სევდა — მძიგად ასხმული
ტივდაშლილი მტიკვის,
ბაზაფხული, ზაფხული,
ზამთრის მრავალწერტილი...

თოვლში კითხვის ნიშანს ჰგავს
ხე — მოხრილი მსახური.
ანდერძიეეთ სიტყვა მაქეს
შენთვის გადამარხული.

ვით ძახილის ნიშანი,
ღილა ისე თენდება.
ყორნეს ხეხენ ქვიშანი,
ლექსები არ თეთრდება.

ვიცი, ვინც მელოდება,
არ შეირდება ნუგეში
...მზეს ბრძანა, რომ მომყვება
სეკუნდანტად დუელში.

●

მტერი იცელის კანსა, ფერსა,
მაგრამ მაინც მტერია.
— გული, ჩადექ საგულესა,
უმტერობაც ძნელია.

ბოლ ეში სავსე მთელ თასს დავლევ
დასანგრევი ძეგლის წინ.
— მე თქვენს სულებს ვენაცვალე,
ჩვენი გაღვიძებისთვის.

ბავშვობიდან სიბერემდე

ჩემი გვარის დარჩენისთვის
ორს დავანთებ სანთელს;
ორი ძე მყავს, მადლობა ღმერთს,
და დიდება გაჩჩენს.

სხვისი არის დღე ნათელი,
ჩრდილი მერგო ბედად,
მაგრამ ისე, რომ, რაც მინდა,
ისა სიზმრად ვხედავ.

...და მოფრინავს ლექსი—მტრედის
მოტანილი წერილი,
სიტყვა—მსუყე, მოგოგმანე,
თავთუხებში მწყურივით...

ეს, რაც ითქვა, სხვათა შორის,
თუმც, რაც ითქვა — ითქვა.
დღე შავი მაქეს და ამიტომ
ღმერთს შევბედავ სიტყვას:

ბავშვობიდან სიბერემდე
ერთ მოტივზე ვტირი —
დაიწყო და არ დამთავრდა
საქართველოს ჭირი.

ჩემი გვარის დარჩენისთვის
მადლობის ვარ მოქმელი.
ორი ძე მყავს, მაგრამ აღვირს
მოეგლეჯ ჩემი ხელით.

ორ ზღვას შუა, ორ ცეცხლს შუა

...ოი, დიდო გალაკტიონ,
ტალღა ტალღას ეხლება,
გეაჯება, მაპატიო
ლექსით გათავხედება.

შენ რომ გახსოვს, ისე ცხელი
ალმური წვავს კალოს,
ხარობს ბაღი, ზვარი, ველი,
მწყურთა საგოგმანო,

ხარობს ავტო-მოტო-ველო,
გადმოღმა და გადაღმა...
საქართველოვ, საქართველოვ,
აუხსნელო ქარაგმავ,

უენგუროდ, ულიანხვოდ,
დამეწყარილა ედემიც...
ერთი ვეღე დამრჩა ახლოს,
მას თუ მოვეფერები.

ოცნება

დაიწყო და არ დამთავრდა
საქართველოს ჭირი
და ცრემლების წვიმის ფარდა
ჩემს ფანჯრებში ტირის.
არ შეხორცდა, თურმანძიეევ,
ის იარა, გახსნილი.
ასი ტყვია გულში მიდევს —
დღეს ზურგში ვარ დაჭრილი.
დამბაბერტყე, ღვთიშობელო,
როგორც დათქვი, კალთა.
სომარი ერთ დროს ლელო
საყვავყორნო გახდა.
დაჭრილი ვარ, ობოლი ვარ,
რის ლხენა და ედემი...
ბაბილონის გოდოლი ვარ,
დანგრეული კედელი,
უქარავნო მექარავნე,
უდაბნოში, ქვიშაში...
ღმერთო, თვალი გადმომავლე
ამ ცრემლების წვიმაში...
თორემ გული ვერ გაუძლებს
ბედის ბორბლის ტრიალს...
გაღიმება მწყურია და
სინარული მშია.

1990 World Chess Championship

GM Zurab Azmaiparashvili

Trainer - Kasparov

C20005RGrg

დაფასთან და დაფის მილმა

— მგონია, უპრიანი იქნება, საუბარი დავიწყოთ ამ დრამატული თამაგადასულის გახსენებით, მოსკოვი რომ გადაგიდათ თვის. როგორც შეგტყვეთ, რომელიღაც ეფექტს წყვრებმა თქვენი გადაბირება მოიხდინეს.

— აბერიკაში გავრენის წინ ცოდ-შეალან ერთად მოსკოვში ვიმეოგებიდი... ოუმეა ჯოს შორიდან დავიწეთ. მანამდე წყალტუბოში ვიხეკენდი, თხილიბში რომ დავბრუნდი, ბეზოიდეს მითხა, ვიღაც ახალგაზრდა, ჩარმოხალეგი მამაკაცი ვეძებდა, დიდოტტატ დოროშვილის ეგეგმიაგდ გამეცნო თავი ტელეფონის ნომერი დავიტოვო. მერე ამ პიროვნება მეც მეხუთრა აეროპორტიდან ბა მითხა. ძალიან განვიცდი, შენს ნახვას ეარ ვამბობე და მოსკოვში რომ ჩამოხვალ, აუცილებლად შეგხვდინეო. მე არ დაბრეკავს, მაგრამ მან თვითონ შეგხვდეს თავი; ტელეფონით მითხა, ფრანგი ხეუბრები ბუკს და შენთან კომერციული ხუთარი ხერხო, ვერ ბეგხვდა, რა უნდოდათ და დავთანხმდი შეხვედრას. ბაზანა გამიმეგზავნა. ცოდ-შეალან ერთად ეკვედი. პირველად მითხა: მთავლი ნემეთანდან ანეფორმაციები მოგზეფდეთ. ცხადია, ეს ნაშეკვეთ კასპარო